

Posudek vedoucího diplomové práce Martina Buchtíka: Měření sociální koheze v třídních kolektivech

Předložená diplomová práce navazuje na velmi úspěšně obhájenou bakalářskou práci Martina Buchtíka založenou na výzkumu sociální koheze v třídních kolektivech na gymnáziu Postupická v Praze. Přiznávám se, že jsem osobně přesvědčoval diplomanta, aby data ve výzkumu sebraná byla využita víc než jen k základním analýzám provedeným v rámci bc. práce a jsem velmi rád, že toto mé doporučení vyslyšel. Jsem přesvědčen, že vznikla **velmi kvalitní metodologická práce**, která může být vzorem pro další studentky a studenty.

Základním cílem práce je nalezení nástroje (pro dotazníková šetření) pro měření sociální koheze v malých skupinách (ideálně pokud možno co nejstručnějšího). Jako doplňkové cíle se autor pokusil též o typologizaci tříd v rámci jeho výzkumu na základě navrženého výzkumného nástroje a výzkumný nástroj prověřil za pomoci standardních postupů zaměřených na některé aspekty reliability a validity.

Práce je rozdělena do šesti částí a úvodu. V první kapitole jsou zmíněny teoretické přístupy v rámci tématu koheze a je vyjasněn pojem a jeho pracovní definice pro následné operacionalizace. Právě operacionalizace je provedena ve druhé kapitole, kde autor využívá zejména konceptu autorů Forresta a Kearse. Třetí kapitola popisuje jak vypadal samotný výzkum provedený v rámci bc. práce, jakého instrumentu bylo využito a jaké koncepty byly v dotazníku zachyceny. Jako exkurz je zahrnuto i stručné představení použitých statistických technik, nutno říci, že se jedná o exkurz zdařilý.

Část čtvrtá se věnuje samotné analýze dat, tedy zejména hledání ideální baterie pro měření sociální koheze. Autor kombinací faktorových analýz (exploračních i konfirmačních) hledá ideální měřicí nástroj a na základě věcného i statistického rozboru dochází k výsledkům.

Provádí též typologii tříd v rámci sledovaného gymnázia a snaží se postihnout i reliabilitu a validitu navrženého měřicího nástroje.

V závěrečných dvou kapitolách se autor zamýšlí nad možnostmi a limity využití jím navrženého měřicího nástroje a shrnuje výsledky své práce.

Práce je napsána velice dobře po odborné i jazykové stránce. Má role vedoucího práce byla velmi jednoduchá, diplomant měl jasnou vizi a tu v zásadě samostatně naplňoval, konzultoval pouze některé drobné interpretační obtíže z oblasti složitějších statistických technik (ovšem i v této oblasti si zejména samostudiem doplnil potřebné znalosti). Teoretická část po mém soudu dostatečně vystihuje zkoumanou problematiku a z jejího textu je patrné, že autor se tématu věnuje dlouhodobě (cca 2,5 roku) a získal již v této oblasti patřičný nadhled. Svědčí o

tom například neotřelé využití Kuhnovského konceptu střídání paradigmat při vysvětlování nejednotnosti zkoumání sociální koheze (str. 12). I další části práce, konceptualizace, operacionalizace i samotná analýza a shrnutí zjištění jsou na velice dobré úrovni a je velice obtížné jim něco zásadního vytknout. Zejména analytická práce autora je čistá, v přílohách jsou analýzy doplněny potřebnými tabulkami, které umožní hlubší náhled do autorovy analytické dílny. Za velice zdařilý považuji originální graf autora shrnující výsledky shlukové analýzy (obr. 3, str. 54).

Mohu učinit pouze některé drobnější výtky. Statisticky není zcela korektní srovnávat modely konfirmační faktorové analýzy založené na různém počtu indikátorů za pomoci ukazatele AIC. Vysvětlení modifikačních indexů (str. 47) je poměrně komplikované a pro běžného čtenáře obtížně pochopitelné, demonstrace na příkladu a zkrácení teoretické pasáže by jistě pomohlo. Bylo by možné v drobnostech ještě pokračovat, ale celkový zdařilý obraz práce by to nepoškodilo.

Dovolím si opět jako v případě bc. práce vyzvat autora k publikaci zkrácené verze práce ve formě článku, ideálně zřejmě v časopise *Data a výzkum*, který má výraznou metodologickou orientaci.

Práci navrhuji hodnotit jako **výbornou, v případě kvalitní obhajoby i jako vynikající.**

Jedná se o jednu z nejlepších prací s jakou jsem se na ISS za poslední čtyři roky setkal a bylo mi ctí ji vést.

Petr Soukup

